

Economisch Beeld Utrecht+: regiorapport Gooi en Vechtstreek

Opgesteld door:

Joost de Koning (Regio Gooi en Vechtstreek)

Gerlof Rienstra (Rienstra Beleidsonderzoek en Beleidsadvies BV)

01-11-2017

Aanleiding van het onderzoek

De jongste cijfers over de economische ontwikkeling van Nederland laten een stevig herstel zien. Uit allerlei studies blijkt bovendien dat de economische ontwikkeling in hoge mate in grootstedelijke regio's is geconcentreerd. Over de provincie Utrecht is veel informatie beschikbaar, maar het ontbreekt aan een totaalbeeld over de economie en het economisch groeiperspectief van de provincie en de afzonderlijke gemeenten en regio's. Dit totaalbeeld is belangrijk voor de verdere uitwerking van regionaal beleid en visies op de economische ontwikkeling. Provincie Utrecht gaat uit van een grens ontkennende economie, zodat direct aangrenzende economische regio's Gooi en Vechtstreek en Regio FoodValley mee zijn genomen in het onderzoek, met andere woorden: de provincie Utrecht+.

Het doel van deze studie is om een feitelijk, duidelijk, robuust en scherp beeld over de economische positie van de provincie en omliggende regio's (provincie Utrecht +) op te stellen. Voor iedere deelregio is een regiorapport opgesteld, zo ook voor regio Gooi en Vechtstreek.

De rapportage over deelregio Gooi en Vechtstreek is onderdeel van de bredere publicatie over het Economisch Beeld van Utrecht+. Medio november komt deze publicatie beschikbaar.

Bevindingen

Gerlof Rienstra, één van de opstellers van het Economisch Beeld Utrecht+, heeft tijdens de kennissessie met de bestuurders en ambtenaren van het overleg Economie & Innovatie van de regio (19 oktober 2017) een presentatie gegeven over de bevindingen voor Gooi en Vechtstreek.

In voorliggende notitie beperken we ons tot een nadere duiding van de bevindingen in het regiorapport en de opmerkingen die zijn gemaakt tijdens de kennissessie. Voor een volledig inzicht in alle analyses die zijn gedaan verwijzen we naar de bijgevoegde regiorapportage en de bredere publicatie Economisch Beeld van Utrecht+.

Inkomende pendel onder middelhoogopgeleiden neemt toe

- Geconstateerd is dat de inkomende en uitgaande pendel verder toeneemt door het aantrekkelijke woon-, werk- en leefklimaat. Het beeld is dat het de kenniswerkers (hoger opgeleiden) zijn die voornamelijk deze pendel veroorzaken. Dat klopt, maar in regio Gooi en Vechtstreek zorgen ook de middelhoogopgeleiden (HAVO, VWO en MBO) voor steeds meer pendelstromen. Een belangrijke oorzaak is de hoge huizenprijzen in de regio. De inkomende pendel neemt toe, onder andere vanuit Almere waar nog betaalbare woningen beschikbaar zijn. Wonen buiten de regio, werken in de regio. Daar staat een grote uitgaande pendelstroom van vooral kenniswerkers naar de grote steden Amsterdam en Utrecht tegenover.

Kennisvalorisatie beperkt

- Utrecht+ wordt gekenmerkt door relatief veel publieke investeringen in R&D. De private investeringen in innovatie zijn relatief laag en de valorisatie van kennis (publiek en privaats!) is zwak. Het blijft vooral op onderzoek hangen, daar waar je het goed functionerende mkb meer en beter kunt betrekken om de vergaarde kennis te vermarkten. Dit geldt zeker ook voor Gooi en Vechtstreek, waar het mkb zeer belangrijk is.

Leegstand kantoren neemt af

- Gooi en Vechtstreek kent een relatief hoge leegstand kantoren. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de leegstand op het Arenapark in Hilversum. Voor het Arenapark wordt op dit moment gekeken wat voor ontwikkelingen wenselijk/mogelijk zijn, maar de leegstand loopt reeds terug met o.a. de komst van Bergman Clinics.

Recente groei vooral dankzij drie sectoren

- De sectoren ICT, Zorg (ziekenhuizen) en Groothandel (m.n. Nike en Hunkemöller) zijn op dit moment de belangrijkste aanjagers van de recente economische groei die de regio laat zien.

Regionale condities voor ondernemen moet beter

- Belangrijk knelpunt in de regio is dat een relatief groot deel van de beroepsbevolking buiten de regio gaat ondernemen. Het verbeteren van de regionale condities voor ondernemerschap draagt bij aan het beter faciliteren van de groeipotentie die de regio in zich heeft.

Het onbenut potentieel van de regio goed voor minimaal 12.800 extra banen in 2040

- Wanneer deze regionale condities verbeteren is de kans groot dat er ook meer economische groei en werkgelegenheid gerealiseerd wordt. Uit het onderzoek blijkt dat het onbenut potentieel in deze regio tot 2040 goed is voor zeker 11.100 banen als deze zogeheten regionale component niet langer negatief zou zijn (laat staan positief!). Tijdens het MIRT-onderzoek in 2016 waren dit nog 12.800 banen, maar door de nieuwe ramingen van de EB is dit iets naar beneden bijgesteld. Zonder gericht beleid op het verbeteren van deze regionale condities¹ wordt dit potentieel niet gerealiseerd.

Laagopgeleiden de grootste groep werklozen in Gooi en Vechtstreek

- De werkloosheid in regio Gooi en Vechtstreek is ten opzichte van de andere deelregio's met 5,5% relatief hoog (t.o.v. landelijke cijfers overigens laag!). Het betreft vooral laagopgeleiden (lager onderwijs, VMBO, MAVO).

Startende bedrijven en vooral het mkb belangrijk voor de groei van de economie en het creëren van werkgelegenheid

- Krimp van de grotere bedrijven in de regio is gecompenseerd door de groei van startende ondernemers en vooral van het mkb.

De lange termijn prognoses geven een beeld zonder gericht beleid

¹ Denk hierbij aan ruimte voor werken, talent, valoriseren van kennis, experimenteeruimte, goede bereikbaarheid, betaalbare woningen en een goede woonomgeving, toegang tot kapitaal, relevante netwerken etc.

- De laatste sheets geven de prognose weer waar regio Gooi en Vechtstreek naar toe kan groeien in 2040, gegeven de regionaal economische groei in het verleden en de prognoses door het CPB. Deze prognoses gaan niet uit van beleidsinterventies (oftewel zijn beleidsarm). Met gericht beleid kan gewerkt worden aan het realiseren van een grotere economische groei en daarmee werkgelegenheid dan geprognosticeerd.